

Sp.

324. Framhaldsgreinargerð

við till. til þál. um endurbyggingu Menntaskólans á Akureyri. (Þskj. 222).

Frá Jónasi Jónssyni.

Síðan mál þetta var fyrst borið fram í þinginu, hefur það verið tekið til velviljaðrar meðferðar í fjárveitinganefnd. Má telja, að miklar líkur séu nú til, að unnt verði að hefja byggingarframkvæmdir til að bæta úr húsaþörf skólans nú í sumar. Skólameistari hefur sent mér frekari gögn í málinu, og tel ég eðlilegast, að þau verði þegar í stað látin fylgja tillögunni. Er annað skjalið bréf frá skólameistara Sigurði Guðmundssyni, en hitt greinargerð Steindórs Steindórssonar náttúrufræðings.

Fylgiskjal I.

MENNTASKÓLINN Á AKUREYRI

Akureyri, 2. des. 1945.

Til viðbótar því, sem ég reit háttvirtu alþingi 9. nóv., sendi ég enn nokkrar athugasemdir um það mál, sem þar er hreyft, þ. e. að reisa heimavistarhús fyrir Menntaskólann á Akureyri.

Mér hefur verið hermt, að sumir hafi spurt, hví ég hafi ekki flutt þetta mál fyrr, þar sem eldhætta hafi sífellt vofað yfir skólahúsinu.

Svar við slíku felst í bréfi skólaráðsmanns, þar sem sagt er, að ekki sé hægt að treysta örugglega mælitækjum og skoðunum rafveitunnar og eftirlitsmanna ríkisins, hversu samvirkusamlega sem þær eru gerðar eða af hendi leystar.

Slíkt voru mér ný tíðindi, og þá brá ég óðara við, er mér vannst tími til. Þá er Hótel Gullfoss brann í fyrra, var ég staddur í Rvík. Hringdi ég þegar í stað norður, er mér barst sú brunafregn, og það þann kennara, er gegndi fyrir mig skólastjóra-störfum, Þórarín Björnsson, að láta rannsaka allar raflagnir skólans, hvort allt væri þar með felldu og með öryggi. Var það gert samdægurs og þess þá ekki getið, að eigi

mætti treysta slíkri rannsókn, eins og Þórarinn Björnsson getur vottað. Spurningin, sem að ofan getur, þarfnast því ekki lengra svars.

Annars verður að minna á, að eldhætta stafar frá fleiru en rafmagni.

Möðruvallaskóli brann, sem kunnugt er, án þess að slíkt væri af völdum rafmagns. Minna má á, að hér í skólanum búa vanalega 70—80 unglingar, og er þar vitanlega misjafn sauður í mörgu fé, þótt margur sé þar drengur góður og hinn hollasti skólaþegn. Ekki þarf annað en kveikja á kerti, sem logar nálægt gluggatjaldi, og getur þegar í stað slys hlotizt af. Dæmið er ekki valið af handahófi. Eitt sinn í fyrravor, er slökkt hafði verið og rafstraumur tekinn af húsinu, komst ég að því, að ljós brann í einu herberginu. Þá er ég kom þar inn, var þar kveikt á kerti. Var það mjög merkur piltur, er slík yfirsjón varð á, enda gerði hann það til þess að lesa betur en hann hafði gert, meðan rafljósa naut.

Furðaði bæði kennara og þá nemendur, er um þetta vissu, að einmitt þessi nemandi gerðist sekur um slíkt. Þetta dagsanna dæmi sýnir, að eldhætta steðjar að frá fleiru en rafleiðslum.

Þá má enn taka fram, að sex þjónustustúlkur búa og sofa í skólanum. Það er alkunna, að slíkan vinnukraft velja menn ekki um á þessari tíð, heldur verður að þiggja það þjónustufólk, sem kostur er á.

Þá er eitt atriði enn, sem gefa verður rækilega gaum. Segjum, að skólinn brynni um hávetur. Hvað á að gera við allan þann hóp nemenda, sem þá yrði skólalaus? Hér í skólanum eru nú í vetur tæplega 330 nemendur. Stærðfræðideild og máladeild 6. bekkjar mundi mega kenna í húsi því, sem keypt var handa skólanum 1943. Mundi það þó torvelða stærðfræðideildarkennslu, ef söfn öll brynnu, ef til vill gera hana að sumu leyti ókleifa hér nyrðra, t. d. ef eðlis- og efnafræðiáhöld ónýttust í eldinum.

Það er með öðrum orðum engin hyggindi í öðru en skólinn eigi eldtraust hús. Það mundi hann eiga, ef farið yrði að öllu eftir tillögum mínum í bréfinu til alþingis og menntamálaráðherra 9. nóv.

Ég skal geta þess, að árið 1941 hafði brezka setuliðið í hyggju að hertaka skólann til sinna þarfa. Ég þverneitaði að afhenda setuliðinu skólann. Hinu gat ég eigi ráðið, hvort hann yrði hertekinn eður eigi.

Kvaðst herstjórnin neyðast til að hernema skólahúsið, þá er skólastörfum væri lokið vorið 1941. Ég skrifaði þá herstjórninni bréf, þar sem ég enn þversynjaði að heimila henni húsið og bar fyrir mig eldhættuna. Ef skólinn, sem væri í röð hinna fjölsóttari skóla landsins, brynni, yrði afleiðingin sú, að skólinn gæti ekki starfað um nokkurra ára skeið. Það er enn hægt að leiða að því ærin vitni, að herstjórnin beygði sig fyrir þessari röksemd og kvaðst ekki vilja taka á sig þá ábyrgð, er sökum eldhættu fylgdi því, að skólinn yrði hertekinn, og hvarf frá hernámi hans.

Ég treysti því, að hið háa alþingi síni hér, að það hefur í þessu efni eigi minni ábyrgðartilfinningu en herliðsstjórnin brezka hafði sumarið 1941.

Ef þing og stjórn treystast ekki til að reisa það heimavistarhús, sem kennarar og skólastjóri fara fram á, tel ég réttast, að heimavistarir yrðu afnumdar, unz hið nýja hús er reist.

Loks bæti ég því við, að nú er svo þröngt í Menntaskólanum á Akureyri, að slíkt er með öllu óviðunandi. Sökum slíks kemur eigi að fullum notum náttúrufræðikennslan í skólanum, sem sýnt er fram á í greinargerð náttúrufræðikennarans, er hér með fylgir.

Með virðingu.

Sigurður Guðmundsson.

Fylgiskjal II.

Þrengsli þau, sem nú eru í Menntaskólanum á Akureyri, valda því, að full vandræði mega teljast á að haga kennslu í náttúrufræði eins og þörf krefur og samsvarar þeim kröfum, sem nú eru almennt gerðar um kennsluáðferðir. Með þessu á ég við hagnýting safns og æfingakennslu, þar sem nemendur gætu unnið að verkefnum, sem þeim væru í hendur fengin.

Vísir sá til náttúrugripasafns, sem til er í skólanum, er geymdur í tveimur kennslustofum, sem ekki eru fremur notaðar til náttúrufræðikennslu en annars. Af hinum stöðuga umgangi, sem af því leiðir, er ókleift að verja það skemmdum. Varla er hægt að segja, að nokkur geymsla sé til fyrir kennsluáhöld og myndir, sem nauðsynleg eru. Af sífelldum flutningi þessara hluta milli kennslustofa leiðir aukið slit og skemmdir. Þegar svo er í pottinn búið, er þess ekki heldur nokkur kostur að koma upp svo fullkomnu safni sem nauðsyn er til og varla að halda við því, sem fyrir er, þar sem það verður vart notað sakir þrengsla, og yfir því vofir sífelld eldshætta og annar háski.

En þar sem svo hagar til, eins og hér á landi, að kennsla öll fer fram á veturnum og þess er enginn kostur að sýna nemendum hlutina úti í náttúrunni, er tvöföld nauðsyn þess, að skólarnir eigi sem bezt söfn náttúrugripa og hafi húsrými til þess að hagnýta sér þau sem bezt má verða. En þessa er enginn kostur eins og nú standa sakir. Hins vegar eru slík söfn og áhöld svo dýr, að ekki er viðunandi að koma þeim upp, þar sem ekki eru skilyrði til að þau verði geymd, svo sem bezt verður á kosið.

Þetta atriði, að ekki er unnt sakir húsnæðisskorts að rækja kennslu svo sem nauðsyn krefur í einni af hinum mikilvægari kennslugreinum skólans, ætti meðal annars að vera hvöt til þess, að bætt yrði úr hinni brýnu þörf skólans á auknu húsnæði.

Steindór Steindórsson.